

NATUURTOETS OPSCHONEN DRIE VIJVERS SINT JANSBERG

Toetsing aan de Flora- en faunawet en de
natuurbeschermingswet 1998

In opdracht van:
Natuurmonumenten

NATUURTOETS

Opschonen Drie Vijvers Sint Jansberg

Veldonderzoek en analyse ten behoeve van
toetsing Flora- en faunawet en
Natuurbeschermingswet 1998

Douwe Schut
René Krekels

In opdracht van: Natuurmonumenten

Augustus 2012

Colofon

© 2012 Natuurbalans - Limes Divergens BV / Natuurmonumenten

Tekst en samenstelling: Douwe Schut en Rene Krekels

Eindverantwoordelijke: René Krekels

Met medewerking van: Sandra de Goeij, Miriam Scherpenisse

Projectnummer: 012-064

In opdracht van: Natuurmonumenten

Foto's omslag: Drie Vijvers (M. Scherpenisse); inzet: Alpenwatersalamander (R. Krekels)

Wijze van citeren: Schut, D & R. Krekels, 2012. Natuurtoets Opschonen Drie Vijvers Sint Jansberg. Veldonderzoek en analyse ten behoeve van toetsing Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet 1998. Natuurbalans - Limes Divergens BV, Nijmegen.

Niets uit dit rapport mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, internet, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Natuurbalans-Limes Divergens BV noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Natuurbalans-Limes Divergens BV is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Natuurbalans-Limes Divergens BV. De opdrachtgever vrijwaart Natuurbalans-Limes Divergens BV voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Natuurbalans-Limes Divergens BV is lid van het Netwerk Groene Bureaus, brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging.

INHOUD

1	INLEIDING	5
2	BESCHRIJVING VOORGENOMEN INGREEP	7
2.1	Ligging en begrenzing ingreeplocatie en onderzoeksgebied	7
2.2	Beschrijving voorgenomen ingreep	8
3	ONDERZOEKSMETHODE	11
3.1	Om welke soorten en habitats gaat het?	11
3.2	Beschikbare archiefgegevens flora en fauna	11
3.3	Veldonderzoek	11
3.4	Toetsing aan de Flora- en faunawet	13
3.5	Oriëntatiefase Natuurbeschermingswet 1998	13
4	TOETSING FLORA- EN FAUNAWET	14
4.1	Overzicht streng beschermde soorten	14
4.2	Vaatplanten	15
4.3	Vleermuizen	15
4.4	Overige zoogdieren	16
4.5	Broedvogels	17
4.6	Reptielen	18
4.7	Amfibieën	19
4.8	Vissen	21
4.9	Ongewervelden	22
5	ORIËNTATIETOETS NATUURBESCHERMINGSWET	23
5.1	Ligging ten opzichte van Natura 2000-gebieden	23
5.2	Mogelijke effecten op de instandhoudingsdoelen Natura 2000-gebieden	23
5.2.1	Effecten op kwalificerende habitattypen	23
5.2.2	Effecten op kwalificerende broedvogelsoorten	24
5.2.3	Effecten op kwalificerende habitatsoorten	24
5.3	Toetsing Natuurbeschermingswet	25
6	CONCLUSIES	26
6.1	Consequenties Flora- en faunawet	26
6.2	Consequenties Natuurbeschermingswet	26
6.3	Mitigerende maatregelen	26
7	BRONNEN	28
	BIJLAGE 1 INLEIDING IN DE FLORA- EN FAUNAWET	29
	BIJLAGE 2 BESCHERMINGSREGIMES FLORA- EN FAUNAWET	35
	BIJLAGE 3 INLEIDING IN DE NATUURBESCHERMINGSWET 1998	37
	BIJLAGE 4 TOETSINGSSCHEMA NATUURBESCHERMINGSWET 1998	38
	BIJLAGE 5 INSTANDHOUDINGSDOELLEN NATURA 2000-GEBIED	39
	BIJLAGE 6 HABITATTYPEN KAART	40

1 INLEIDING

Achtergrond

Natuurmonumenten is voornemens de “Drie Vijvers” in het Natura 2000-gebied Sint Jansberg op te schonen. Doel is het herstel van de situatie zoals die op het voormalige landgoed was. De maatregel leidt tot het versterken van het cultuurhistorisch element op het voormalige landgoed en het vergroten van de natuurwaarden in het gebied. De ingreep maakt onderdeel uit van het grensoverschrijdende project “Speuren naar bosgeschiedenis”.

Aanleiding

Realisatie van de voorgenomen ingreep kan leiden tot overtreding van verbodsbepalingen in de Nederlandse natuurwetgeving. In situaties waarin het gaat om ruimtelijke ingrepen zijn de volgende twee wetten van belang:

1. De *Flora- en faunawet* (in het vervolg Ffw), die de bescherming regelt van plant- en diersoorten. Overtreding van de Ffw ten aanzien van streng beschermde soorten¹ vereist mogelijk een ontheffing ad artikel 75 (zie bijlage 1 voor een inleiding op de Ffw).
2. De *Natuurbeschermingswet 1998* (in het vervolg Nbw), die de bescherming regelt van natuurgebieden. Indien het voorgenomen project in strijd is met de instandhoudingdoelstellingen van een Natura 2000-gebied, is mogelijk een vergunning Nbw noodzakelijk (zie 0 voor een inleiding op de Nbw).

Ten behoeve van de uitvoerbaarheid en vergunbaarheid van de voorgenomen ingreep dient een actueel en volledig beeld te bestaan van het voorkomen van beschermde soorten en habitats op de ingreeplocatie of binnen de invloedssfeer ervan. Voorgenomen ingreep dient getoetst te worden aan de bepalingen in de Ffw en Nbw.

Probleemstelling

Uit het databestand van Natuurmonumenten en diverse veldinventarisaties is bekend dat in het gebied en de invloedssfeer van de voorgenomen ingreep beschermde soorten en habitats aanwezig zijn. Het is mogelijk dat een kans bestaat op overtreding van verbodsbepalingen uit de Ffw en/of Nbw.

Opdrachtformulering

Op verzoek van Natuurmonumenten heeft Bureau Natuurbalans – Limes Divergens BV een natuurtoets uitgevoerd naar:

- het voorkomen van streng beschermde soorten en habitats op de ingreeplocatie, en of deze kunnen worden verwacht;
- de verplichtingen die bij realisatie van de voorgenomen plannen voortvloeien uit de bepalingen in de natuurwetgeving.

¹ Streng beschermde soorten: de zogenaamde ‘overige soorten’ uit tabel 2 en de strikt beschermde soorten uit tabel 3 van de *Flora- en faunawet*. Deze soorten vereisen bij activiteiten de te kwalificeren zijn als ruimtelijke ontwikkeling, in geval van schade, mogelijk een ontheffing van de Ffw. Soorten uit tabel 1 van de Ffw hebben vrijstelling van ontheffing. Zie bijlage 2 voor een soortenoverzicht en beschermingsregimes.

Doelstelling

Doelstelling van de natuurtoets is beantwoording van onderstaande vragen, volgens de trajecten *Flora- en faunawet* en *Natuurbeschermingswet 1998*:

Traject Flora- en faunawet

1. Komen op de ingreeplocatie streng beschermde soorten voor (tabel 2 en 3 Ffw) of kunnen deze worden verwacht?
2. Wat zijn eventuele negatieve effecten van de voorgenomen ingreep op deze beschermde soorten?
3. Op welke wijze zijn eventuele negatieve effecten te beperken of te voorkomen?
4. Is een ontheffing van de Ffw noodzakelijk en zo ja, voor welke soorten en onder welke voorwaarden?
5. Wordt vervolgonderzoek noodzakelijk geacht?

Traject Natuurbeschermingswet 1998

Door middel van een zogenaamd oriënterend onderzoek, volgens het schema in bijlage 4, wordt inzicht verkregen in effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura-2000-gebied. Hieruit wordt duidelijk of er een vergunning op de Nbw vereist is of niet. Het gaat daarbij om een globale toetsing met als doel het beantwoorden van de vraag of er een kans bestaat op een significant negatief effect². Hierop zijn drie antwoorden mogelijk:

1. Er is zeker geen negatief effect. In dit geval is er ook geen vergunning op de Nbw nodig.
2. Er is wel een mogelijk negatief effect, maar dit is zeker geen significant negatief effect. Vergunningverlening is aan de orde. Hiervoor volstaat een verslechterings- en verstoringstoets.
3. Er is kans op een significant negatief effect. Vergunningaanvraag is aan de orde. Hiervoor is een passende beoordeling vereist.

Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft ligging en begrenzing van de ingreeplocatie en gaat in op de voorgenomen ingreep. In hoofdstuk 3 volgen opzet en uitvoering van het voorliggende onderzoek. In hoofdstukken 4 en 5 wordt de voorgenomen ingreep getoetst aan respectievelijk de *Flora- en faunawet* en de *Natuurbeschermingswet 1998*. In hoofdstuk 6 worden de belangrijkste conclusies op een rij gezet.

² Beoordeling of een effect 'significant' is, is maatwerk en moet per geval beoordeeld worden. Het hangt ondermeer af van de kwetsbaarheid van een betreffende soort of habitat, de ingreep, de duur van de ingreep en mogelijke cumulatieve effecten. Een activiteit heeft significante effecten als zij de instandhoudingsdoelstelling van het betreffende gebied in gevaar brengt. Significant moet dus omschreven worden in relatie tot de instandhoudingsdoelstelling.

2 BESCHRIJVING VOORGENOMEN INGREEP

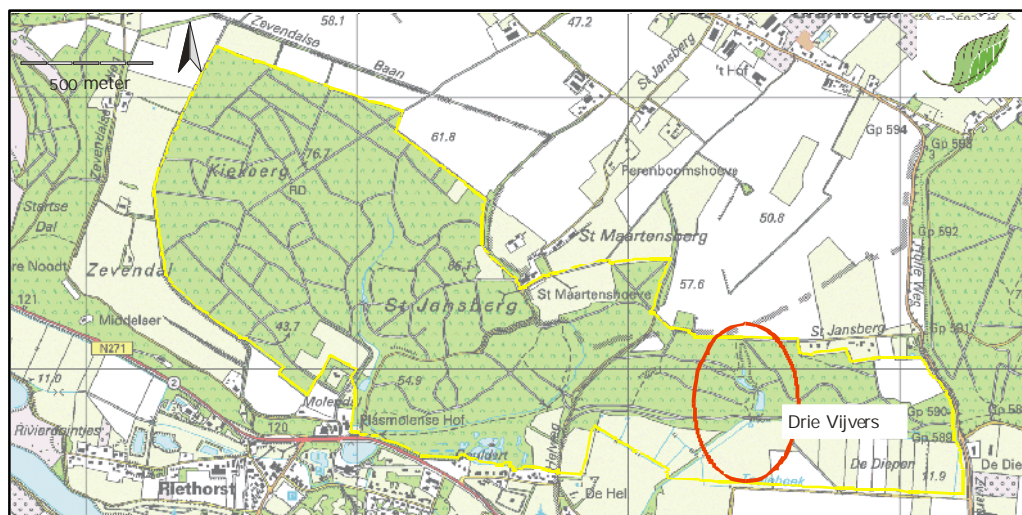
2.1 LIGGING EN BEGRENZING INGREEPLOCATIE EN ONDERZOEKSGBIED

Het Natura 2000-gebied Sint Jansberg (Figuur 1) ligt tussen Milsbeek, Plasmolen en Breedeweg. Het gebied maakt onderdeel uit van het grensoverschrijdende Ketelwald, gelegen op de Nijmeegse stuwwal. Kenmerkend voor het gebied zijn onder andere oude beukenbossen en bronmilieus.

Het Natura 2000-gebied heeft onder andere een uitbreidingsdoelstelling voor het habitattype H9120 (Atalantische zuurminnende beukenbossen), H91E0, (bossen op alluviale grond), Vliegend Hert (*Lucanus cervus*) en behoudsdoelstelling voor de zeggekorfslak (*Vertigo moulinsiana*).

De ingreeplocatie "De Drie Vijvers" is één van de locaties in het gebied waar bronwater aan de oppervlakte komt. De ingreeplocatie bestaat uit een drietal vijvers die gevoed worden door bronwater. Tussen de vijvers zijn stuwwerken aanwezig om het water te geleiden. Het bronwater wordt afgevoerd via een afwateringssloot, een klein deel komt terecht in een poel die gelegen is aan de voet van de stuwwal. Deze poel blijft buiten de invloed van de ingreep.

De oevers bestaan uit een zeer steil talud, begroeid met bos. Momenteel zijn de vijvers sterk beschaduwd door dit bos en bomen die in het water zijn gevallen. Ook is braamstruweel in de directe omgeving van het water aanwezig.

Figuur 1: Ligging ingreeplocatie en onderzoeksgebied. De begrenzing van het Natura 2000-gebied zijn geel weergegeven.

Foto 1. Onderste van de Drie Vijvers.

2.2 BESCHRIJVING VOORGENOMEN INGREEP

Natuurmonumenten is voornemende de Drie Vijvers op te schonen. Hiervoor wordt een groot deel van de aanwezig blad- en sliblaag door middel van een kraan verwijderd.

Om de inval van zonlicht in het water te vergroten worden overhangende bomen gekapt. De deels vervallen stuwwerken worden hersteld.

Verwijderen slib

De eerste stap voor het opschonen is het aflaten van het water zodat een kraan toegang krijgt. De kraan komt via het grasland van De Diepen naar de Drie Vijvers (Figuur 2). Het opschonen begint bij de onderste vijver waarna de kraan door de vijvers naar de bovengelegen wateren rijdt om het omliggende bos te sparen.

De sliblaag wordt reliëfvolgend tot ongeveer een meter diep afgegraven. Voor deze dikte is gekozen zodat de aanwezige leemlaag, waarop het water stagneert, zeker niet doorbroken wordt. Een deel van de sliblaag blijft op deze manier behouden.

Via de aanrijroute wordt ook het vrijgekomen slib afgevoerd. Het slib wordt in depot geplaatst in de graslanden van De Diepen zodat eventueel aanwezige fauna (amfibieën, insecten) de kans krijgt een goed heenkomen te zoeken. Het slib blijft hier liggen totdat het in het kader van het herstelplan Koningsven afgevoerd wordt.

Bomen verwijderen

Aan de voet van de stuwwal worden enkele bomen gekapt (zwarte els, acacia, beuk en esdoorn) om toegang tot de ingreeplocatie te verschaffen.

Maximaal enige tientallen, over de vijvers hangende beuken en Amerikaanse eiken worden rondom de vijvers verwijderd. Ook in het water liggende bomen worden verwijderd.

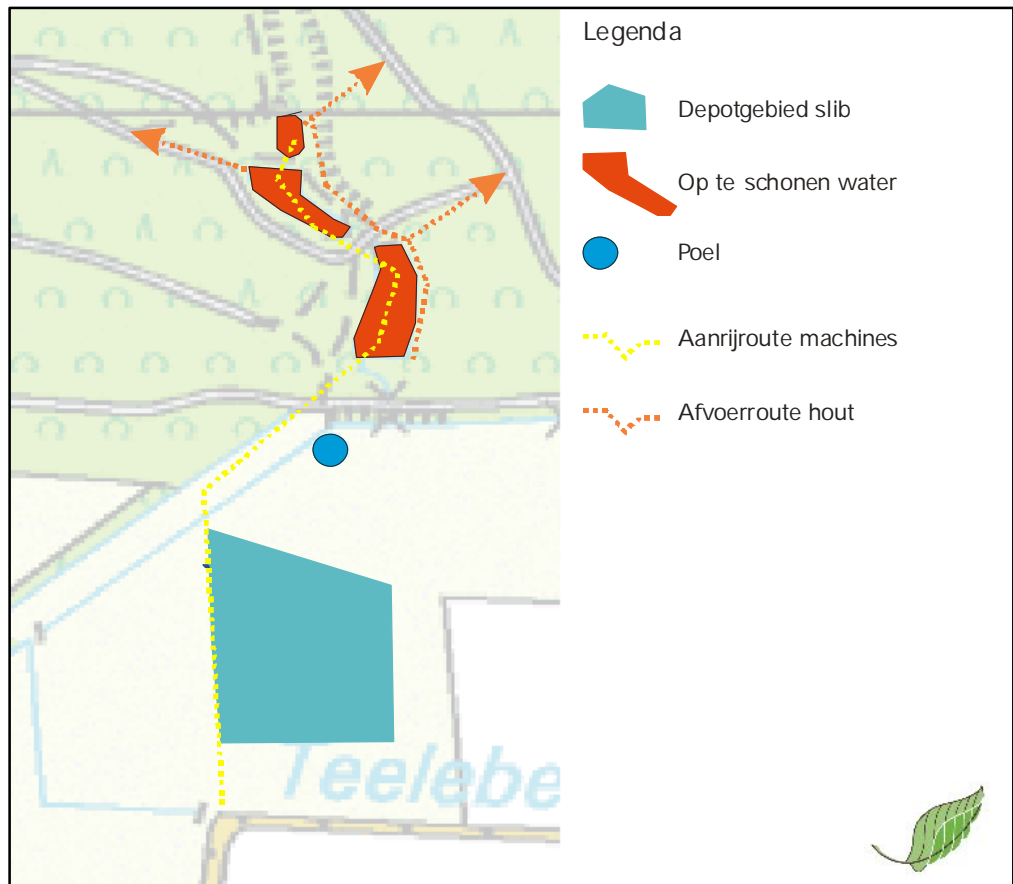
Het gekapte hout wordt met lange kettingen afgesleept zodat de bosbodem zo min mogelijk beschadigd raakt.

De afvoer van hout zal voornamelijk via de noordoostzijde van de vijvers geschieden en vanuit een pad aan de westzijde. De oevers aan de westzijde zijn geheel ongeschikt voor (zwaar)materieel en bestaat uit smalle wandelpaden.

Na afronding van de werkzaamheden vullen de Drie Vijvers zich weer met kwelwater.

Planning

De ingreep staat gepland voor december 2012 en volgens planning half maart 2013 zijn afgerond. Dit is voor veel plant- en diersoorten buiten de kwetsbare periode.

Figuur 2: Kaart met uitvoeringsplan. Zie de tekst voor een nauwkeurige beschrijving.

3 ONDERZOEKSMETHODE

3.1 OM WELKE SOORTEN EN HABITATS GAAT HET?

Flora- en faunawet

In geval van activiteiten die te kwalificeren zijn als 'ruimtelijke ontwikkelingen', zoals voorliggend project, gaat het bij toetsing aan de Ffw om soorten die landelijk gezien zeldzamer zijn. Deze hebben een zwaardere bescherming en zijn in de Ffw opgenomen in tabel 2 en 3 van beschermde soorten.

Voor beschermde soorten die algemeen zijn geldt een lichtere vorm van bescherming. Deze zijn in de Ffw opgenomen in tabel 1. Bij uitvoer van ruimtelijke ontwikkelingen geldt voor deze soorten een vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Ffw.

Natuurbeschermingswet 1998

Bij toetsing aan de Nbw gaat het om soorten en habitats waarvoor, krachtens de Habitat- en Vogelrichtlijn, Natura 2000-gebieden zijn aangewezen en instandhoudingdoelstellingen zijn geformuleerd.

3.2 BESCHIKBARE ARCHIEFGEGEVENS FLORA EN FAUNA

Landelijke verspreidingsgegevens van het voorkomen van beschermde flora en fauna in het onderzoeksgebied zijn geanalyseerd. De gegevens zijn afkomstig uit de archieven van Natuurmonumenten, landelijke databases en verspreidingsatlassen.

Naast het databestand zijn door gebiedsgerichte inventarisaties uitgevoerd in opdracht van- of door Natuurmonumenten:

- Broedvogelinventarisatie 2010 (Hustings, 2010)
- Amfibieëninventarisatie (J. Thissen 2012)
- Dasseninventarisatie (C.C. Campfens, 2011 en 2012)
- Vleermuizeninventarisatie Waterkelder en Wildkelder Sint Jansberg (1993-2012)
- Veldinventarisatie flora- en fauna uitgevoerd door Natuurbalans-Limes Divergens 2012

Deze inventarisaties hebben betrekking op het gehele N2000-gebied Sint Jansberg.

3.3 VELDONDERZOEK

Op 9 en 16 augustus 2012 is de ingreeplocatie door een ecooloog van Bureau Natuurbalans onderzocht op het actuele voorkomen van streng beschermde soorten en/of habitats. Tijdens het onderzoek is de mogelijke betekenis van de ingreeplocatie voor beschermde soorten ingeschat op basis van aanwezige biotopen. Daarnaast is onderzocht welke wettelijk beschermde habitats op de ingreeplocatie aanwezig zijn.

Middels expert judgement, op basis van uitvoerige kennis over ecologie en landelijke verspreiding van beschermde soorten, is vervolgens bepaald of het voorkomen van andere beschermde soorten verwacht kan worden en of nader onderzoek dus noodzakelijk is.

Methode onderzoek flora

De ingreeplocatie is op in één ronde onderzocht op het voorkomen van beschermde planten. Daarbij is de aandacht speciaal uitgegaan naar de oevers en taluds van de vijvers en de graslanden van De Diepen. In combinatie met de archiefgegevens is hiermee een goede onderbouwing mogelijk voor het vaststellen van de kans op negatieve effecten op beschermde flora.

Methode onderzoek vleermuizen

Een uitgebreide vleermuisinventarisatie heeft niet plaatsgevonden aangezien de noodzaak daarvoor in dit stadium ontbrak. Wel is tijdens het veldbezoek gelet op de aanwezigheid van mogelijke verblijfplaatsen van vleermuizen op de ingreeplocatie. Daarbij valt in de eerste plaats te denken aan bomen met holten of scheuren. Samen met de vleermuisinventarisaties van de nabijgelegen kelders geeft dit een goed beeld van de aanwezige soorten en de betekenis van de ingreeplocatie voor deze soorten.

Methode onderzoek dassen

Dassenburchten in de directe omgeving van de ingreeplocatie kunnen verstoord raken als gevolg van uitvoering van de werkzaamheden. Verstoring treedt alleen op bij een bewoonde burcht. In 2011 en 2012 is door Natuurmonumenten een burchteninventarisatie uitgevoerd. Dankzij deze inventarisatie zijn alle burchten op- en in de directe omgeving van de ingreeplocatie bekend. Om de status te actualiseren zijn de meest nabijgelegen burchtlocaties bezocht tijdens het veldbezoek.

Methode onderzoek broedvogels

Het onderzoek naar vogels heeft zich gericht op (kansen op) aanwezigheid van vogels met een vaste verblijfplaats, zoals uilen, spechten of roofvogels. Daarbij is de aandacht specifiek uitgegaan naar aanwezigheid van dikkere bomen met holten en nesten.

Een volledige inventarisatie naar broedvogels is niet uitgevoerd, aangezien er geen *wettelijke plicht is tot het uitvoeren van een dergelijk intensief onderzoek*. Werkzaamheden vinden namelijk plaats buiten het broedseizoen, waardoor er geen kans is op een verstoring van broedende vogels en hiermee op een overtreding van de Ffw.

Methode onderzoek amfibieën en vissen

Aanwezige wateren op de ingreeplocatie zijn éénmalig bemonsterd op aanwezigheid van beschermde amfibieën en vissen met behulp van een steeknet.

Methode onderzoek overige fauna

Tijdens het veldbezoek is de ingreeplocatie getoetst op de aanwezigheid van geschikte biotopen voor overige beschermde fauna. Specifiek is gelet op de geschiktheid voor zeggekorfslak en vliegend hert.

Naast de wettelijke beschermde soorten is gelet op overige aanwezige natuurwaarden die mogelijk door de ingreep geschaad kunnen worden. In de soortteksten komen deze aan bod.

3.4 TOETSING AAN DE FLORA- EN FAUNAWET

Deze toets is als volgt opgebouwd:

1. De aanwezigheid en verspreiding van beschermde soorten wordt beschreven en de betekenis van de ingreeplocatie voor deze soorten wordt uiteengezet.
2. De mogelijke effecten van de voorgenomen ingreep op de beschermde soorten worden beschreven, evenals de wijze waarop eventuele negatieve effecten beperkt of voorkomen kunnen worden.
3. Als blijkt dat schadelijke effecten onvermijdelijk zijn, worden de juridische consequenties uiteengezet. Onderzocht wordt of de verbodsbepalingen van de Ffw worden overtreden, of een ontheffing noodzakelijk is en of daaruit voortvloeiende verplichtingen in de vorm van mitigatie of compensatie noodzakelijk zijn. In bijlage 1 is een korte introductie op de Ffw weergegeven.

3.5 ORIËNTATIEFASE NATUURBESCHERMINGSWET 1998

Aan de hand van de oriëntatiefase wordt bepaald of er voor de voorgenomen ingreep een vergunningplicht geldt ex artikel 19d van de Nbw, zoals weergegeven in het schema in bijlage 4. In een oriënterend onderzoek worden de volgende vragen beantwoord:

1. Ligt de ingreeplocatie in een Natura 2000-gebied of in de nabijheid ervan (externe effecten), waardoor er een kans is op negatieve effecten?
2. Wat zijn de mogelijke negatieve effecten van de voorgenomen ingreep op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied in kwestie?
3. Kunnen deze effecten:
 - a. verstorend zijn voor kwalificerende soorten?
 - b. leiden tot een afname van kwaliteit of omvang van kwalificerende habitats?
 - c. significant negatief zijn voor het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen?

Uiteindelijk wordt een antwoord gegeven op de vraag of er een vergunning op de Nbw vereist is en zo ja, middels welke toets een verlening daarvan dient te worden beoordeeld (zie bijlage 4); een zogenaamde *verstorings- of verslechteringstoets* of een *passende beoordeling*.

4 TOETSING FLORA- EN FAUNAWET

4.1 OVERZICHT STRENG BESCHERMDE SOORTEN

Een overzicht van streng beschermde soorten die voorkomen in het onderzoeksgebied is weergegeven in tabel 1. De gegevens zijn verzameld tijdens veldonderzoek in 2012 en/of afkomstig uit waarnemingsarchieven van Natuurmonumenten.

Tabel 1: Streng beschermde soorten op de ingreeplocatie of de directe omgeving van de ingreeplocatie, waargenomen op locatie tijdens het veldonderzoek in 2012 of afkomstig uit waarnemingsarchieven. Van de vogels zijn alleen de soorten weergegeven waarvan het nest buiten de broedtijd als 'vaste verblijfplaats' wordt beschouwd en als gevolg daarvan jaarrond beschermd is³.

Ffw: opgenomen op de Flora- en faunawet (tabel 2 of 3).

HR: opgenomen op de Habitatrichtlijn (bijlage II of IV).

VR: opgenomen op de Vogelrichtlijn.

RL: opgenomen op de Rode lijst (ge= gevoelig, kw= kwetsbaar, be= bedreigd, eb= ernstig bedreigd. Indien geen status is aangegeven, is de soort thans niet bedreigd).

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Ffw	HR	VR	RL
VLEERMUIZEN					
Gewone grootoorvleermuis	<i>Plecotus auritus</i>	3	IV		
Grijze grootoorvleermuis	<i>Plecotus austriacus</i>	3	IV		KW
Watervleermuis	<i>Myotis daubentonii</i>	3	IV		
Franjestaart	<i>Myotis nattereri</i>	3	IV		
Brand- of baardvleermuis	<i>Myotis brandtii / mystacinus</i>	3	IV		
OVERIGE ZOOGDIEREN					
Das	<i>Meles meles</i>	3			
Wild zwijn	<i>Sus scrofa</i>	2			
Steenmarter	<i>Martes foina</i>	2			
VOGELS					
Buizerd	<i>Buteo buteo</i>			○	
AMFIBIEËN					
Alpenwatersalamander	<i>Ichthyosaura alpestris</i>	2			
Kamsalamander	<i>Triturus cristatus</i>	3	II/IV		KW
ONGEWERVELDEN					
Zeggekorfslak	<i>Vertigo moulinsiana</i>	3	II		
Vliegend hert	<i>Lucanus cervus</i>	2	II		

³ Tijdens het broedseizoen vallen alle bewoonde vogelnesten binnen de reikwijdte van artikel 11 van de Flora- en faunawet onder de definitie 'nest'. Daarnaast is van een aantal soorten het nest jaarrond beschermd. Deze nesten vallen ook buiten het broedseizoen binnen de reikwijdte van artikel 11 van de Flora- en faunawet en wel onder de definitie 'vaste verblijfplaats'. Deze nesten zijn, voor zover niet permanent verlaten, jaarrond beschermd.

4.2 VAATPLANTEN

Aanwezigheid op de ingreeplocatie

Tijdens het veldbezoek zijn geen wettelijk strenger beschermde plantensoorten aangetroffen op de ingreeplocatie. De voorgenomen ingreep leidt niet tot schadelijke effecten op beschermde planten, waarmee een ontheffing op de Ffw voor vaatplanten niet aan de orde is.

Niet beschermde soorten

Op de ingreeplocatie zijn grote veldbies (*Luzula sylvatica*) en dubbelloof (*Blechnum spicant*) aangetroffen in de directe omgeving van de Drie Vijvers. Grote veldbies is landelijk gezien vrij zeldzaam, dubbelloof staat op de Rode Lijst als gevoelig. Het verdient daarom de aanbeveling beide soorten tijdens de ingreep te ontzien.

4.3 VLEERMUIZEN

Aanwezigheid op de ingreeplocatie

Op de ingreeplocatie zijn tijdens het veldbezoek geen holten of anderszins voor vleermuizen geschikte verblijfplaatsen aangetroffen. Op ongeveer 300 meter van de ingreeplocatie bevinden zich de Waterkelder en Wildkelder. Beide locaties gelden als overwinteringslocatie voor vleermuizen. In deze kelders zijn de afgelopen vijf jaar gewone- en grijze grootoorvleermuis, watervleermuis, brand- of baardvleermuis en franjestaart aangetroffen (Gegevens Natuurmonumenten 2012). De ingreeplocatie geldt ongetwijfeld als foerageergebied voor deze soorten.

Effecten van de voorgenomen ingreep

Uitvoeringsfase

Gedurende de ingreep vinden de werkzaamheden overdag plaats, 's nachts blijft de ingreeplocatie bereikbaar voor vleermuizen. Hiermee worden eventuele negatieve gevolgen voor foeragerende vleermuizen voorkomen.

Gebruiksfase

Door het opschonen en verwijderen van overhangende bomen neemt de kwaliteit van het foerageergebied toe. De ingreep heeft hoogstwaarschijnlijk positieve effecten op de watermacrofauna, waaronder steenvliegen en haften, waardoor meer voedsel voor vleermuizen aanwezig is.

Toetsing aan de Flora- en faunawet

Bij afwezigheid van vaste verblijfplaatsen zijn er voor vleermuizen geen negatieve effecten van de voorgenomen ingreep te verwachten. De ingreeplocatie doet (op basis van de huidige kennis) alleen dienst als foerageergebied van algemene soorten en de kwaliteit daarvan wordt zeker niet negatief beïnvloed door de voorgenomen activiteit. Daarmee is ontheffing voor vleermuizen niet noodzakelijk.

4.4 OVERIGE ZOOGDIEREN

Aanwezigheid op de ingreeplocatie

Das

Op circa 25 meter afstand van de ingreeplocatie is een grote dassenburcht aanwezig. Deze burcht doet mogelijk dienst als kraamburcht (gegevens Natuurmonumenten 2012). De graslanden van De Diepen doen dienst als foerageergebied voor das.

Steenmarter

Steenmarter is bekend uit het onderzoeksgebied. Op de ingreeplocatie zijn tijdens het veldbezoek geen nestholtes aangetroffen in de te kappen bomen, de ingreeplocatie dient mogelijk als foerageergebied voor steenmarter.

Wild zwijn

In het onderzoeksgebied zijn sporen gevonden van wild zwijn. In de bossen op de ingreeplocatie zijn geen sporen van wild zwijn aangetroffen. De graslanden van De Diepen dienen als foerageergebied voor wild zwijn.

Buiten de drie hierboven genoemde soorten zijn geen andere wettelijke beschermde zoogdieren of sporen daarvan aangetroffen. Potentieel is het gebied geschikt voor boommarter, uit landelijke verspreidingsgegevens is de soort echter niet uit het onderzoeksgebied bekend.

Edelhert komt voor in het aangrenzende Reichswald, om dit gebied is een hoog hek aanwezig, waardoor de aanwezigheid van edelhert op de ingreeplocatie uitgesloten is.

Effecten van de voorgenomen ingreep

Uitvoeringsfase

Mogelijk is tijdelijk sprake van enig negatief effect van geluidsverstoring op das. De werkzaamheden vinden overdag plaats zodat de effecten beperkt zijn. Tijdens de ingreep vinden geen werkzaamheden plaats (zoals vergraven van de bodem of heien) die de burcht schade berokkenen. De burchtlocatie blijft tijdens de werkzaamheden ongemoeid.

De ingreeplocatie doet geen dienst als rust- en verblijfplaats van wild zwijn of steenmarter. Verstoring als gevolg van de ingreep zijn niet te verwachten.

Gebruiksfase

De kwaliteit van het foerageergebied van de das neemt af door het in depot plaatsen van het slib. De afname van oppervlakte van het foerageergebied is gering, aan de voet van de Sint Jansberg blijft ruim voldoende foerageergelegenheid behouden.

Negatieve effecten op de kwaliteit van het leefgebied voor wild zwijn en steenmarter zijn niet te verwachten.

Voorkomen van negatieve effecten

Negatieve effecten op das blijven beperkt door enkel overdag te werken. Afvoer van het hout vindt via de andere zijde van de onderste vijver plaats zodat de dassenburcht ontzien wordt.

Eventuele negatieve effecten van het in depot plaatsen van het slib worden daarbij ook nog gemitigeerd door herstel van de oude boomgaard aan de noordzijde van de Sint Jansberg. Uit cultuurhistorisch oogpunt wordt deze boomgaard opnieuw ingeplant met hoogstambomen, het valfruit dient als voedsel voor das.

Toetsing aan de Flora- en faunawet

De te verwachten negatieve effecten op das zijn naar verwachting nihil. De ingreep blijft zonder enige gevolgen voor steenmarter en wild zwijn.

Ontheffing voor overige zoogdieren is daarom niet noodzakelijk.

4.5 BROEDVOGELS

Wettelijke status

Bij uitvoering van de werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen van vogels, dat globaal loopt van half maart tot half juli. Tijdens het broedseizoen vallen namelijk alle bewoonde nesten onder de reikwijdte van artikel 11 van de Flora- en faunawet en zijn daardoor beschermd. Een nest is de woonplaats die vogels vervaardigen om de eieren uit te broeden en de jongen te verzorgen. Voor een verdere aanscherping van de definitie van het begrip 'nesten' wordt onderscheid gemaakt tussen broedseizoenen en niet-broedseizoenen.

Nesten jaarrond beschermd

Van een aantal vogels is het nest jaarrond beschermd. De nesten van roofvogels, uilen (uitgezonderd bosuil), gierzwaluw, grote gele kwikstaart, huismus, ooievaar en roek vallen ook buiten het broedseizoen onder de definitie van 'vaste rust- of verblijfplaats' in artikel 11 van de Ffw⁴ (2009). Deze nesten zijn, voor zover niet permanent verlaten, in principe jaarrond beschermd.

Nesten beschermd tijdens broedseizoenen

Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor de in het plangebied te verwachten vogelsoorten wordt hieraan voldaan door werkzaamheden buiten de broedperiode van aanwezige soorten uit te voeren. Tevens kunnen voorbereidende maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat vogels tot broeden kunnen komen binnen het plangebied. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd in het kader van de Flora- en faunawet. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.

Nesten van de overige vogelsoorten vallen buiten de broedperiode niet onder de definitie 'nest' of 'vaste verblijfplaats' in artikel 11 van de Ffw. Ze worden namelijk het daaropvolgende broedseizoen niet weer in gebruik genomen en zijn buiten het broedseizoen niet van belang voor de instandhouding van de soort.

Aanwezigheid op de ingreeplocatie

Geschikte broedlocaties voor vogels moeten vooral gezocht worden in (braam)struweel, grasland en bos dat op de ingreeplocatie aanwezig is.

Op de ingreeplocatie zijn tijdens het veldbezoek in de bomen geen nesten aangetroffen van jaarrond beschermde soorten. Uit de broedvogelinventarisatie (Hustings, 2010) is een nest van buizerd bekend op 200 meter afstand.

⁴ Bron: Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten. (Dienst Regelingen 2009)

In een steilwand op de oevers van de bovenste van de drie vijvers is een nest aanwezig van ijsvogel (*Alcedo atthis*). Ijsvogel geldt echter niet als jaarrond beschermde soort.

In de omgeving van de ingreeplocatie komen vier soorten spechten voor (kleine- middelste- en grote bonte specht en groene specht). De nesten van deze soorten zijn eveneens niet jaarrond beschermd én bevinden zich niet in de te kappen bomen.

Negatieve effecten van de voorgenomen ingreep

De werkzaamheden vinden buiten het broedseizoen (periode 15 maart-15 juli) plaats zodat geen nesten van broedvogels verstoord worden of beschadigd raken.

Het nest van buizerd bevindt zich op zodanig grote afstand dat geen sprake is van negatieve effecten.

De nestgelegenheid van Ijsvogel wordt tijdens de ingreep ontzien. Door het afsteken van nieuwe steilwanden ontstaat juist meer nestgelegenheid voor ijsvogel. Nestgelegenheid van spechten wordt niet aangetast.

Voorkómen van negatieve effecten

Om negatieve effecten ten aanzien van broedvogels te voorkomen, dienen de werkzaamheden uitgevoerd te worden buiten het broedseizoen van aanwezige broedvogels.

De nestgelegenheid voor ijsvogel blijft na de ingreepbehouden, het nest blijft tijdens de uitvoer ongemoeid. Gedurende de werkzaamheden zijn binnen het onderzoeksgebied uitwijkmogelijkheden voor ijsvogel aanwezig. Door het afsteken van enkele nieuwe steilwanden wordt de broedgelegenheid voor ijsvogel vergroot.

Toetsing aan de Flora- en faunawet

Onder voorwaarde dat versturende werkzaamheden worden uitgevoerd buiten het broedseizoen van aanwezige vogelsoorten, worden verbodsbepalingen van de Ffw ten aanzien van vogels niet overtreden. De permanente verblijfplaats van ijsvogel wordt slechts tijdelijk verstoord en is na afronding van de werkzaamheden weer beschikbaar. Daarmee is ontheffing op de flora- en faunawet voor broedvogels niet aan de orde.

4.6 REPTIELEN

Aanwezigheid op de ingreeplocatie

Van het onderzoeksgebied zijn uit archieven of het veldbezoek geen reptielen bekend. Ten oosten van het onderzoeksgebied komt ringslang en gladde slang voor. Meer westelijk, is hazelworm bekend.

Binnen de ingreeplocatie zijn geen geschikte biotopen aanwezig voor reptielen. Ook zijn er geen archiefwaarnemingen bekend van reptielen uit de directe omgeving.

Op basis van het ontbreken van geschikte reptielbiotopen, zoals heide, heischrale graslanden en goed ontwikkelde drogere bosranden, in combinatie met de regionale verspreiding van reptielen, kan worden aangenomen dat streng beschermde reptielen niet op de ingreeplocatie aanwezig zijn of er kunnen voorkomen.

Toetsing aan de Flora- en faunawet

Verbodsbepalingen van de Ffw ten aanzien van streng beschermde reptielen worden niet overtreden. Een ontheffing op de Ffw voor reptielen is daarmee niet aan de orde.

4.7 AMFIBIEËN

Wettelijke status

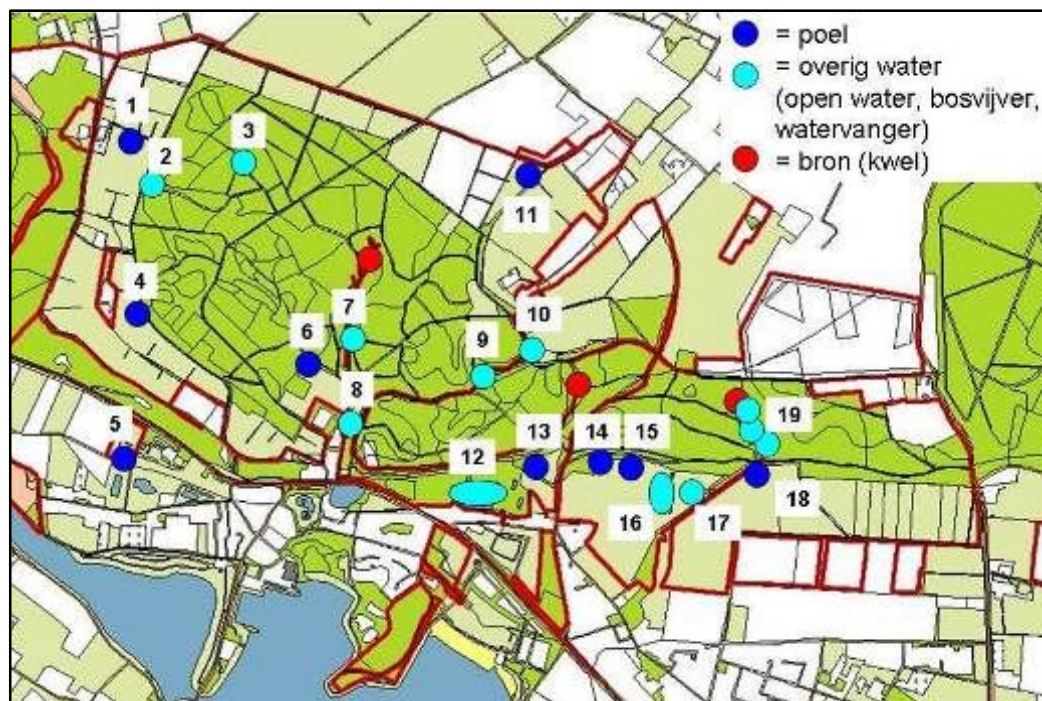
artikel 9: beschermt individuen;

artikel 11: beschermt nesten, hopen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen. Tot vaste rust- en verblijfplaatsen van amfibieën, als bedoeld in artikel 11 van de Flora- en faunawet, worden voortplantingswateren en plaatsen waar de soort op het land verblijft gerekend.

Aanwezigheid op de ingreeplocatie

Uit het onderzoeksgebied zijn twee beschermde amfibieënsoorten bekend. Alpenwatersalamander (tabel 2) en kamsalamander (tabel 3). Alpenwatersalamander komt in nagenoeg elk water in het onderzoeksgebied voor, m.u.v. De Drie Vijvers (Data Natuurmonumenten)(Figuur 3).

Tijdens het veldbezoek op 16 augustus 2012 zijn in de Drie Vijvers (nr. 19) geen adulten of larven van alpenwatersalamander aangetroffen. In water nr. 18 zijn tientallen larven van alpenwatersalamander gevonden. Als de soort zo dichtbij aanwezig is, is het mogelijk dat alpenwatersalamander ook op de ingreeplocatie aanwezig is, zei het in zeer lage aantallen.

Figuur 3. Poelen in het onderzoeksgebied. Alpenwatersalamander is in vrijwel alle wateren aanwezig, kamsalamander is in de Verloren Hoek (water nr. 13) aangetroffen.

Kamsalamander is in 2012 (her)ontdekt in het deelgebied Verloren Hoek (Figuur 3) (pers. Med. B. van der Aa & J. Thissen). Daarvoor was slechts één waarneming bekend uit 1992 van een overwinterend exemplaar in de waterkelder. Van De Drie Vijvers is kamsalamander in het geheel niet bekend. Op basis van expert judgement kan gezegd worden de geschikte habitat voor kamsalamander in de Drie Vijvers ontbreekt.

Effecten van de voorgenomen ingreep

De Drie Vijvers zijn door de werkzaamheden tijdelijk niet geschikt voor amfibieën. Mogelijk dat tijdens het opschonen larven of adulten van alpenwatersalamander opgescheept worden.

Na afronding van de werkzaamheden zal de biotoopkwaliteit voor zowel alpenwatersalamander als kamsalamander verbeteren.

Voorkómen van negatieve effecten

Voor het opschonen van De Drie Vijvers kan gewerkt worden aan de hand van de gedragscode Natuurbeheer om negatieve effecten op alpenwatersalamander te voorkomen (Gedragscode Natuurbeheer 2007).

In de gedragscode worden de volgende, in deze situatie relevante, voorzorgsmaatregelen voorgesteld bij het schonen en baggeren van wateren:

- Uitvoering van de werkzaamheden in de periode 15 augustus tot 30 oktober tenzij vooraf is aangetoond dat alpenwatersalamander zeker niet aanwezig is.
- Schonen en baggeren buiten de hierboven aangegeven periode kan mits 25% van de waterbodem ongemoeid blijft.

Specifiek voor deze situatie geldt dat door de werkzaamheden na 15 augustus uit te voeren, het overgrote deel van de alpenwatersalamanders verblijft dan buiten het water en in de landhabitat. Ook uitvoering na 30 oktober kan, aangezien in De Drie Vijvers het voor alpenwatersalamander meest geschikte deel gespaard blijft. Dit is het deel van de middelste vijver met bronvegetatie (Foto 2).

Het verwijderde slib wordt in depot geplaatst, dit biedt eventueel aanwezige amfibieën de mogelijkheid om een goed heenkomen te zoeken en eventueel terug te keren naar de Drie Vijvers.

Ondanks de tijdelijke ongeschiktheid leiden de werkzaamheden op langere termijn tot een verbetering van de habitatkwaliteit voor alpenwatersalamander.

Toetsing aan de Flora- en faunawet,

Door te werken volgens de gedragscode Natuurbeheer en de gebiedsspecifieke mitigerende maatregelen is een ontheffing op de Flora- en faunawet voor amfibieën niet aan de orde.

Foto 2. De middelste vijver, de bronvegetatie op de voorgrond blijft gespaard.

4.8 VISSEN

Aanwezigheid op de ingreeplocatie

Tijdens het veldonderzoek in 2012 zijn in de wateren binnen het onderzoeksgebied geen streng beschermde vissen aangetroffen. Waarnemingen van vissen waren beperkt tot de niet-beschermde soort karper. Mede op basis van regionale verspreidingsgegevens wordt aanwezigheid van beschermde vissen op de ingreeplocatie niet verwacht.

Toetsing aan de Flora- en faunawet

Verbodsbepalingen van de Ffw ten aanzien van streng beschermde vissen worden niet overtreden. Een ontheffing op de Ffw voor vissen is daarmee niet aan de orde. Uit oogpunt van de zorgplicht dienen de karpers overgezet te worden naar een ander water.

4.9 ONGEWERVELDEN

Aanwezigheid op de ingreeplocatie

Van het onderzoeksgebied zijn twee soorten wettelijk beschermde ongewervelden bekend. Namelijk zeggekorfslak (*Vertigo moulinsiana*) en vliegend hert (*Lucanus cervus*).

Zeggekorfslak

In 2005 is zeggekorfslak in het deelgebied Geuldert (figuur 1) gevonden (Concept beheerplan Sint Jansberg 2009). Recente waarnemingen ontbreken aangezien daarna niet meer gericht naar deze moeilijk waarneembare soort is gezocht. Hemelsbreed is de vindplaats van zeggekorfslak meer dan een kilometer van de ingreeplocatie. Op basis van expert judgement kan gezegd worden dat de habitat op de ingreeplocatie momenteel ongeschikt is voor zeggekorfslak. De benodigde (moeras)zegge en galigaan ontbreken.

Vliegend hert

Uit het onderzoeksgebied Sint Jansberg is vliegend hert bekend (Smit & Krekels 2006). De exacte voortplantingslocatie van vliegend hert is niet goed bekend, recente waarnemingen zijn verspreid over het gebied gedaan. Waarnemingen van de ingreeplocatie ontbreken. Alleen van het aangrenzende Reichswald, ter hoogte van het restaurant "De Diepen" is goed bekend waar de broedbomen zich bevinden. Op de ingreeplocatie is één grote oude eik aanwezig die potentieel geschikt is als broedboom voor vliegend hert.

Effecten van de voorgenomen ingreep

De ingreep heeft geen negatieve gevolgen op vliegend hert. Vliegend hert maakt slechts bij hoge uitzondering gebruik van (rottende) beuken als larvenhabitat. De te kappen beuken zijn niet rottend. De op de ingreeplocatie aanwezige oude eik blijft behouden zodat geen sprake is van negatieve effecten.

Naar verwachting neemt de habitatkwaliteit voor vliegend hert toe door de ingreep. De oude eik krijgt meer zon, waardoor een voor vliegend hert beter en warmer microklimaat ontstaat.

Voorkómen van negatieve effecten en toetsing aan de Flora- en faunawet,

Als gevolg van de ingreep is geen sprake van negatieve effecten op zeggekorfslak en/of vliegend hert. Daarmee is ontheffing op de Flora- en faunawet niet van toepassing.

5 ORIËNTATIETOETS NATUURBESCHERMINGSWET

In dit hoofdstuk wordt de voorgenomen ingreep getoetst aan de Natuurbeschermingswet 1998 middels een zogenaamde oriëntatietoets, zoals beschreven in §3.5.

5.1 LIGGING TEN OPZICHTE VAN NATURA 2000-GBIEDEN

De ingreeplocatie ligt in het Natura 2000-gebied Sint Jansberg.

5.2 MOGELIJKE EFFECTEN OP DE INSTANDHOUDINGSDOELEN NATURA 2000-GBIEDEN

In de volgende paragrafen wordt voor de kwalificerende habitattypen en soorten aangegeven of er negatieve effecten worden verwacht en zo ja, of er een kans is op significante effecten.

5.2.1 Effecten op kwalificerende habitattypen

Het Natura 2000-gebied is aangewezen voor de volgende kwalificerende habitattypen (Ontwerpsbesluit LNV, Concept beheerplan):

- H7210, Kalkhoudende moerassen met *Cladium mariscus* en soorten van het *Caricion davallianae*
- H9120, Atlantische zuurminnende beukenbossen met *Ilex* en soms ook *Taxus* in de ondergroei (*Quercion robori-petraeae* of *Ilici-Fagenion*)
- H9190, Oude zuurminnende eikenbossen op zandvlakten met *Quercus robur*
- H91E0, Bossen op alluviale grond met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

In de directe omgeving van de ingreeplocatie is alleen het beschermde habitatype Beuken- eikenbos (H9120) aanwezig. Dit habitatype wordt vertegenwoordigd door het kwalificerende vegetatietype "Bochtige smele beukenbos".

De vochtige alluviale bossen, oude eikenbossen en galigaanmoerassen liggen elders in het Natura 2000-gebied. Gezien de ligging, aard en omvang van de ingreep zijn geen negatieve effecten op deze habitattypen te verwachten.

Voorgenomen is om maximaal enkele tientallen overhangende beuken te kappen. Het kappen van deze bomen heeft geen negatief effect op de behoudsdoelstelling van het habitatype. De oppervlakte van het habitatype neemt niet af aangezien de voor de associatie aanwezige kwalificerende soorten hoger op de oevers van de drie vijvers staan. Door het kappen van de beuken blijven de kwalificerende soorten behouden.

5.2.2 Effecten op kwalificerende broedvogelsoorten

De Sint Jansberg is enkel aangewezen als Habitatrichtlijngebied en niet als Vogelrichtlijngebied. Zodoende zijn kwalificerende broedvogelsoorten niet aan de orde.

5.2.3 Effecten op kwalificerende habitatsoorten

Het Natura 2000-gebied Sint Jansberg is aangewezen voor zeggekorfslak en vliegend hert (Ontwerpbesluit LNV, Concept beheerplan 2009):

- H1016, Behoud van omvang en kwaliteit van het leefgebied van de Zeggekorfslak.
- H1083, Uitbreiding van de omvang en verbetering van de kwaliteit van het leefgebied van het Vliegend hert.

Op de ingreeplocatie is geen geschikt habitat aanwezig voor zeggekorfslak. Mogelijk dat de habitatkwaliteit voor zeggekorfslak juist toe als gevolg van de ingreep door het versterken van kwelvegetaties.

Eén oude eik op de ingreeplocatie is een potentieel geschikt habitat voor vliegend hert. Deze eik blijft tijdens de uitvoer ongemoeid. Het omringende bos wordt juist gekapt, waardoor een warmer microklimaat ontstaat. Vliegend hert kan daar van profiteren. De habitat kwaliteit kan mogelijk nog verbeterd worden door de oude eik te kandelaberen of te verwonden. Uit het oogpunt van de Natuurbeschermingswet is deze maatregelen echter niet noodzakelijk.

5.3 TOETSING NATUURBESCHERMINGSWET

Voor de kwalificerende habitattypen en soorten die aanwezig zijn op de ingreeplocatie of binnen de invloedssfeer ervan is in Tabel aangegeven of negatieve effecten verwacht worden en zo ja, in hoeverre er een kans is op een significant negatief effect.

Tabel 2. Overzicht van mogelijke negatieve effecten op kwalificerende habitattypen en soorten door realisatie van de voorgenomen ingreep.

●: Er is zeker geen negatief effect.

●: Er is wel een negatief effect, maar er is zeker geen significant negatief effect.

●: Er is kans op een significant negatief effect.

Vereiste toets: VV: Verslechterings- en verstoringstoets; PB: Passende beoordeling.

		Droogzetten vijvers	Baggeren/Opschonen	Kappen overhangende bomen	Open kappen toerit	Toets	Voorwaarden
HABITATYPE							
H7210	Galigaanmoeras	●	●	●	●	-	Alleen bomen in oeverzone kappen
H9120	Oude beukenbossen	●	●	●	●	-	
H9190	Oude eikenbossen	●	●	●	●	-	
H91E0	Bossen op alluviale grond	●	●	●	●	-	
SOORTEN							
H1016	Zeggekorfslak	●	●	●	●	-	
H1083	Vliegend hert	●	●	●	●	-	

6 CONCLUSIES

6.1 CONSEQUENTIES FLORA- EN FAUNAWET

Op de ingreeplocatie is mogelijk alpenwatersalamander aanwezig. Mits op de juiste wijze uitgevoerd, ondervindt deze soort geen negatieve gevolgen van de ingreep. De habitatkwaliteit neemt als gevolg van de ingreep juist toe.

In de omgeving van de ingreeplocatie komen weliswaar de beschermde soorten kamsalamander, vliegend hert, zeggekorfslak, buizerd, das, wild zwijn, steenmarter en vijf beschermde vleermuissoorten voor. Gezien de aard en omvang van de ingreep ondervinden deze soorten echter geen negatieve effecten van de ingreep. Derhalve is ontheffing op de Ff-wet voor deze soorten niet aan de orde.

6.2 CONSEQUENTIES NATUURBESCHERMINGSWET

De ingreeplocatie ligt in het Natura 2000-gebied Sint Jansberg, omringd door het beschermde habitattype H9120 Oude Beukenbossen. De instandhoudingsdoelstelling van dit habitattype wordt door de maatregel niet geschaad.

De overige habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aangewezen, ondervinden zeker geen negatieve effecten van de ingreep. Een vergunning op de Nbw hoeft niet te worden aangevraagd.

6.3 MITIGERENDE MAATREGELEN

- Uitvoering van de werkzaamheden na 15 augustus ivm de mogelijke aanwezigheid van alpenwatersalamander.
- Schonen en baggeren na de hierboven aangeven periode kan, mits 25% van de waterbodem ongemoeid blijft.
- Het vrijgekomen slib dient in depot geplaatst te worden zodat eventueel aanwezige salamanders de mogelijkheid hebben een goed heenkomen te zoeken.
- Herstel historische boomgaard. Valfruit is extra voedsel voor de das.
- Aanleg extra steilwandjes als nestgelegenheid voor ijsvogel.
- Uit oogpunt van de zorgplicht dienen de in de onderste- en middelste vijver aanwezige niet-beschermde vissoorten (karper) overgezet te worden.
- Het verdient de aanbeveling de niet-beschermde soorten grote veldbies en dubbelloof tijdens de maatregelen te ontzien danwel te verplaatsen.

7 BRONNEN

Concept-beheerplan Sint Jansberg Natura 2000, 2009, Provincie Limburg

Hustings F. 2010. Broedvogels van Mookerheide en Sint-Jansberg in 2010, met een hoofdstuk over dagvlinders, libellen en sprinkhanen. SOVON-inventarisatierapport 2010/32. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Ontwerpbesluit Sint Jansberg:

http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/documenten/gebieden/142/N2K142_WB%20H%20Sint%20Jansberg.pdf

Smit, J.T. & R.F.M. Krekels, 2006, Vliegend hert in Limburg Actieplan 2006-2010. – EIS Nederand en Bureau Natuurbalans-Limes Divergens, Leiden - Nijmegen.

BIJLAGE 1 INLEIDING IN DE FLORA- EN FAUNAWET

De Flora- en faunawet regelt de bescherming van dier- en plantensoorten in Nederland. Het uitgangspunt van de wet is dat schadelijke effecten op beschermde soorten in principe verboden zijn, tenzij uitdrukkelijk toegestaan: het "*nee, tenzij*"-principe. Onder bepaalde voorwaarden kan op grond van artikel 75 ontheffing worden verleend voor overtreding van de verbodsbepalingen van de Ffw (zie Kader 1). Deze ontheffingen worden slechts verleend wanneer er geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort.

Kader 1. Algemene verbodsbepalingen Ffw

De algemene verbodsbepalingen zijn opgenomen in de artikelen 8 t/m 13.

Artikel 8

Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11

Het is verboden nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12

Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Artikel 13

Het is verboden planten of producten van planten, of dieren dan wel eieren, nesten of producten van dieren, behorende tot een beschermde inheemse of beschermde uitheemse plantensoort onderscheidenlijk een beschermde inheemse of beschermde uitheemse diersoort te koop te vragen, te kopen of te verwerven, ten verkoop voorhanden of in voorraad te hebben, te verkopen of ten verkoop aan te bieden, te vervoeren, ten vervoer aan te bieden, af te leveren, te gebruiken voor commercieel gewin, te huren of te verhuren, te ruilen of in ruil aan te bieden, uit te wisselen of tentoon te stellen voor handelsdoeleinden, binnen of buiten het grondgebied van Nederland te brengen of onder zich te hebben.

OMGANG MET DE FLORA- EN FAUNAWET BIJ RUIMTELIJKE INGREPEN

Voor uitvoering van ruimtelijke ingrepen in een gebied met beschermde soorten zijn er twee mogelijkheden:

1. Voorkom overtreding van de Ffw door middel van mitigerende maatregelen
2. Vraag ontheffing Ffw aan

1. Voorkom overtreding van de Ffw door middel van mitigerende maatregelen

Overtreding van de Ffw kan worden voorkomen door mitigerende maatregelen te treffen, waarmee negatieve gevolgen van de activiteit voorkomen worden. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van aanwezige beschermde soorten. Het betreft hier de functies van het leefgebied die ervoor zorgen een soort succesvol kan rusten of voortplanten, bijvoorbeeld behoud van migratieroutes en foerageergebied. Veiligstellen ervan kan betekenen dat mogelijk geen ontheffing meer nodig is. Om hiervan zeker te zijn kan vooraf goedkeuring gevraagd worden aan Dienst Regelingen.

Voor het verkrijgen van een goedkeuring dient rekening gehouden te worden met een looptijd die overeenkomt met een ontheffingaanvraag.

2. Vraag ontheffing Ffw aan

Voor activiteiten met het oog op het belang *ruimtelijke inrichting of ontwikkeling* wordt bij toetsing aan de Ffw onderscheid gemaakt in drie beschermingsregimes. In bijlage 2 is een overzicht opgenomen van de indeling van beschermde dier- en plantensoorten in deze beschermingsregimes.

tabel 1. Algemene soorten

In geval van activiteiten met het oog op het belang *ruimtelijke inrichting of ontwikkeling*, geldt bij overtreding van artikelen 8 t/m 13 van de Ffw ten aanzien van soorten uit tabel 1 een vrijstelling van ontheffing.

tabel 2. Overige soorten

In geval van activiteiten met het oog op het belang *ruimtelijke inrichting of ontwikkeling*, geldt ten aanzien van soorten uit tabel 2 eveneens een vrijstelling van ontheffing, mits de activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Is er geen goedgekeurde gedragscode, dan is bij overtreding van verbodsbepalingen een ontheffing noodzakelijk. Een aanvraag wordt beoordeeld middels de lichte toets:

- De gunstige staat van instandhouding van de soort dient gewaarborgd te blijven. Om schade te voorkomen worden mitigerende maatregelen voorgeschreven.

tabel 3. Streng beschermde soorten

Bij schade aan soorten uit tabel 3 is altijd een ontheffing op de Ffw nodig. In dit geval is de uitgebreide toets van toepassing:

- De gunstige staat van instandhouding van de soort dient gewaarborgd te blijven;
- Er is geen minder schadelijk alternatief voor de voorgenomen activiteit;
- De activiteit voldoet aan een volgend belang:
 - *Bijlage 1 soorten*: Ontheffing wordt aangevraagd op grond van een belang uit het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten (bijv. ruimtelijke inrichting of ontwikkeling).

- *Bijlage IV soorten Habitatrichtlijn*: Ontheffing wordt aangevraagd op grond van een belang uit de Habitatrichtlijn:
 - Bescherming van flora en fauna.
 - Volksgezondheid of openbare veiligheid.
 - Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.
- In geval van activiteiten die te karakteriseren zijn als *ruimtelijke inrichting of ontwikkeling* dient 'zorgvuldig handelen' in acht te worden genomen. Hiertoe dient de aanvrager actief op te treden om alle mogelijke schade aan de soort te voorkomen.

Vogels

Bij bescherming van vogelnesten wordt onderscheid gemaakt tussen nesten die jaarrond zijn beschermd en nesten die alleen tijdens het broedseizoen zijn beschermd.

Bescherming vogelnesten tijdens broedseizoen

Tijdens het broedseizoen vallen alle bewoonde vogelnesten binnen de reikwijdte van artikel 11 van de Ffw onder de definitie 'nest', en zijn beschermd. Een nest is de woonplaats die vogels vervaardigen om de eieren uit te broeden en de jongen te verzorgen. Het verstoren van broedende vogels en hun nesten tijdens de broedtijd is verboden.

Bescherming vogelnesten buiten broedseizoen

Een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. Deze soorten zijn met ingang van september 2009 opgenomen op de *aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten* (Dienst Regelingen 2009). De soorten van deze lijst zijn opgenomen in tabel 1. De nesten van deze soorten zijn, voor zover niet permanent verlaten, jaarrond beschermd. Bij jaarrond beschermde nesten worden de volgende categorieën onderscheiden:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil).
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus).
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil).

Als aanvulling op de aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten is een aantal vogelsoorten opgenomen met niet jaarrond beschermde nesten. Deze soorten vallen onder categorie 5 (zie ook tabel 2):

5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Deze categorie 5-soorten vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd. Categorie 5-soorten zijn namelijk wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

tabel 1. Lijst jaarrond beschermde vogelnesten.

SOORT	KOLONIE-BROEDER	AANWEZIG IN BEBOUWDE OMGEVING	AANWEZIG IN NATUURGEBIED	CATEGORIE VASTE NESTEN
Boomvalk	nee	nee	ja	4
Buizerd	nee	nee	ja	4
Gierzwaluw	nee	ja	nee	2
Grote gele kwikstaart	nee	nee	ja	3
Havik	nee	nee	ja	4
Huismus	ja	ja	nee	2
Kerkuil	nee	ja	nee	3
Oehoe	nee	nee	ja	3
Ooievaar	nee	ja	nee	3
Ransuil	nee	nee	ja	4
Roek	ja	ja	nee	2
Slechtvalk	nee	ja	ja	3
Sperwer	nee	nee	ja	4
Steenuil	nee	ja	nee	1
Wespendief	nee	nee	ja	4
Zwarte wouw	nee	nee	ja	4

tabel 2. Vogelsoorten van categorie 5: voor deze soorten is inventarisatie wenselijk.

Blauwe reiger	Grauwe vliegenvanger	Raaf
Boerenzwaluw	Groene specht	Ruigpootuil
Bonte vliegenvanger	Grote bonte specht	Spreeuw
Boomklever	Hop	Tapuit
Boomkruiper	Huiszwaluw	Torenvalk
Bosuil	IJsvogel	Zeearend
Brilduiker	Kleine bonte specht	Zwarte kraai
Draaihals	Kleine vliegenvanger	Zwarte mees
Eidereend	Koolmees	Zwarte roodstaart
Ekster	Kortsnavelboomkruiper	Zwarte specht
Gekraagde roodstaart	Oeverzwaluw	
Glanskop	Pimpelmees	

Omgevingscheck

Als een jaarrond beschermd nest zal verdwijnen door een ingreep is altijd een omgevingscheck nodig. Een deskundige moet dan vaststellen of er voldoende gelegenheid is voor de soort om zelfstandig een vervangend nest te vinden in de omgeving. Als dat niet het geval is, dient voor zover mogelijk een alternatief nest te worden aangeboden. Is dat ook niet mogelijk, dan moet ontheffing worden aangevraagd. Houd er in dat geval rekening mee dat ontheffing alleen mogelijk is met een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn, te weten:

- Bescherming van flora en fauna
- Veiligheid van het luchtverkeer
- Volksgezondheid of openbare veiligheid

Op basis van de belangen 'dwingende redenen van groot openbaar belang' en 'uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen' kan met ingang van september 2009 geen ontheffing meer worden aangevraagd.

ALGEMENE ZORGPLICHT

In de Ffw is een zorgplicht opgenomen:

- *artikel 2, lid 1*: Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving.
- *artikel 2, lid 2*: De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterweg te laten voorzover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken).
- *artikel 10*: Indien wordt gehandeld overeenkomstig de zorgplicht, dan is van opzettelijk verontrusten van beschermde soorten (zoals bepaald in artikel 10) geen sprake. Een ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 10 is dan niet aan de orde. Vrijstelling van de verbodsbepalingen uit artikel 10 voor streng beschermde soorten (tabel 3) is voor bestendig gebruik en ruimtelijke ontwikkelingen en inrichtingen wettelijk gezien niet mogelijk. Het opzettelijk verontrusten van soorten ten behoeve van bestendig gebruik en ruimtelijke ontwikkelingen en inrichtingen is dus niet toegestaan.

De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, ongeacht vrijstelling of ontheffing. Op grond hiervan dienen dieren en planten zoveel als redelijkerwijs mogelijk is te worden verplaatst, teneinde schade aan deze soorten zo veel mogelijk te voorkomen.

VANGEN EN VERPLAATSEN VAN SOORTEN

Als u voor het uitvoeren van uw mitigerende maatregelen dieren moet vangen en verplaatsen is dat geen overtreding van de artikelen 9 en 13 van de Ffw. U heeft daarvoor geen ontheffing nodig. Het is namelijk niet uw bedoeling de dieren (definitief) aan de natuur te onttrekken. Het is toegestaan om soorten te verplaatsen uit de directe gevarezone naar een vergelijkbare habitat in de directe omgeving. Voorwaarde is dat u de soorten in één keer verplaatst, zonder onnodig oponthoud. Dit

geldt voor alle beschermde planten en dieren, maar uitdrukkelijk niet voor vleermuizen, muizen en vogels i.v.m. de stressgevoeligheid van deze dieren. Voor het tijdelijk ergens anders onderbrengen van planten of dieren heeft u wel ontheffing nodig, omdat de soorten dan niet direct worden vrijgelaten in de omgeving.

ZORGVULDIG HANDELEN

In gedragscodes en in ontheffingaanvragen in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling waarbij het gaat om soorten van tabel 3, dient *zorgvuldig gehandeld* te worden. Zorgvuldig handelen gaat verder dan de hiervoor genoemde *algemene zorgplicht*, die een algemeen beschaafd en fatsoenlijk handelen inhoudt. Zorgvuldig handelen houdt in dat er geen wezenlijke invloed is op beschermde soorten en dat schade zoveel mogelijk wordt voorkomen. Hiertoe dient de aanvrager actief te handelen. Activiteiten die te bestempelen zijn als zorgvuldig handelen zijn mitigerende en compenserende maatregelen.

BIJLAGE 2 BESCHERMINGSREGIMES FLORA- EN FAUNAWET

Tabel 1: Algemene soorten

Zoogdieren		veldmuis	Microtus arvalis	Slakken	
aardmuis	Microtus agrestis	vos	Vulpes vulpes	wijngaardslak	Helix pomatia
bosmuis	Apodemus sylvaticus	wezel	Mustela nivalis		
dwergmuis	Microtus minutus	woelrat	Arvicola terrestris	Vaartplanten	
bunzing	Mustela putorius			aardaker	Lathyrus tuberosus
dwergspitsmuis	Sorex minutus	Reptielen en amfibieën		akkerklokje	Campanula rapunculoides
egel	Erinaceus europaeus	bruine kikker	Rana temporaria	brede wespenorchis	Epipactis helleborine
gewone bosspitsmuis	Sorex araneus	gewone pad	Bufo bufo	gewone dotterbloem	Campanula latifolia
haas	Lepus europeus	middelste groene kikker	Rana esculenta	gewone vogelmelk	Caltha palustris palustris
hermelijn	Mustela erminea	kleine watersalamander	Lissotriton vulgaris	grasklokje	Ornithogalum umbellatum
husspitsmuis	Crocidura russula	meerkikker	Rana ridibunda	grote kaardenbol	Campanula rotundifolia
konijn	Cryctolagus cuniculus			kleine maagdenpalm	Dipsacus fullonum
mol	Talpa europea	Mieren		knikkende vogelmelk	Vinca minor
ondergrondse woelmuis	Pitymys subterraneus	behaarde rode bosmier	Formica rufa	koningsvaren	Ornithogalum nutans
ree	Capreolus capreolus	kale rode bosmier	Formica polyctena	slanke sleutelbloem	Osmunda regalis
rosse woelmuis	Clethrionomys glareolus	stronkmier	Formica truncorum	zwanebloem	Primula elatior
tweekleurige bosspitsmuis	Sorex coronatus	zwartrugbosmier	Formica pratensis		Butomus umbellatus

Tabel 2: Overige soorten

Zoogdieren		kleine wormzeenaald	Nerophis lambriciformis	grote muggenorchis	Gymnadenia conopsea
damhert	Dama dama	kleine zeenaald	Syngnathus rostellatus	gouden sleutelbloem	Primula veris
edelhart	Cervus elaphus	kleine zilvermell	Argentina sphyraena	harlekijn	Anacamptis morio
eekhoorn	Sciurus vulgaris	kleinooogrog	Raja microcellata	hertschroeforchis	Spiranthes spiralis
grijze zeehond	Halichoerus grypus	kleurige grondel	Pomatoschistus pictus	hondskruid	Anacamptis pyramidalis
grote bosmuis	Apodemus flavicollis	kliplipvis	Ctenolabrus rupestris	honingorchis	Hemimium monorchis
steenmarter	Martes foina	koekoeksgrog	Raja nasus	jeneverbes	Juriparus communis
walrus	Odobenus rosmarus	krystalgrondel	Crystallogobius linearis	klein glaskruid	Parietaria judaica
wild zwijn	Sus scrofa	lichtend sprötje	Muraenocottus muelleri	kleine keverorchis	Neottia cordata
zadeldrob	Phoca groenlandica	lozano's grondel	Pomatoschistus lozanoi	kleine zonnedaauw	Drosera intermedia
		maanvis	Mola mola	klakjesgentiaan	Gentiana pneumonanthe
Reptielen en amfibieën		makreelgeep	Scorpaenopsis scorus	kluwenklokje	Campanula glomerata
alpenwatersalamander	Mesotriton alpestris	marmargrondel	Proterorhinus marmoratus	koraalwortel	Corallorhiza trifida
levendbarende hagedis	Zootoca vivipera	murray's zeedonderpad	Triglops murrayi	kruisbladgentiaan	Gentiana cruciata
soepschildpad	Chelonia mydas	noorse grondel	Pomatoschistus norvegicus	lange ereprijs	Veronica longifolia
		noorse meun	Ciliata septentrionalis	lange zonnedaauw	Drosera anglica
Dagvlinders		ombervis	Argyrosomus regius	mannetjesorchis	Orchis mascula
moerasparelmoervlinder	Euphydryas aurinia	pagsnelgrondel	Gobius paganellus	maretak	Viscum album
vals heideblauwtje	Lycoides idas	parelvis	Echiodon drummondii	moeraswespenorchis	Epipactis palustris
		pitvis	Callionymus lyra	muurbloem	Erysimum cheiri
Vissen (zoutwater)		rasterpitvis	Callionymus reticulatus	panassa	Parnassia palustris
aal (paling)	Anguilla anguilla	reuzenhaai	Cetorhinus maximus	pijlscheefklok	Arabis hirsuta sagittata
beekdonderpad	Cottus rheinanus	ringelrob	Phoca hispida ssp. hispida	poppenorchis	Orchis anthropophora
kleine modderkruiper	Cottus laietna	rode zeebrasem	Pagellus bogaraveo	prachtklokje	Campanula persicifolia
meeval	Silurus glanis	schorpioengrondel	Lebetus scorpioides	purperorchis	Orchis purpurea
riverdonderpad	Cottus perifretum	schurftvis	Arnoglossus laterna	rapunzelklokje	Campanula rapunculus
witvingrondel	Romanogobio belingi	sidderrog	Torpedo nobilitiana	rechte driehoeksvaren	Gymnocarpium robertianum
		slakdoff	Liparis liparis	rietorchis	Dactylorhiza majalis praetermissa
Vissen (zoutwater)		slimpruk	Myxine glutinosa	ronde zonnedaauw	Drosera rotundifolia
adderzeenaald	Entelurus aequoreus	snipvis	Macroramphosus scolopax	rood bosvogeltje	Cephalanthera rubra
ballion's lipvis	Ctenilabrus balloui	spaanse makreel	Scorpaenopsis japonicus	ruig klokje	Campanula trachelium
blauwe haai	Prionace glauca	spaanse zeebrasem	Scorpaenopsis acarne	schubvaren	Ceratophyllum demersum
blauwekeetje	Helicolenus dactylopterus	sterrog	Raja radiata	slanke gentiaan	Gentiana amarella
blonde rog	Raja brachyura	trekkervis	Balistes carolinensis	soldaatje	Orchis militaris
bokvis	Boops boops	trompetterzeenaald	Syngnathus typhle	spaanse ruiter	Cirsium dissectum
botervis	Pholis gunnellus	vierdradige meun	Rhinonemus cimbricus	spindotterbloem	Caltha palustris araneosa
braam	Brama brama	voskwaab	Raniceps raninus	steenanjel	Dianthus deltoides
brakwatergrondel	Pomatoschistus microps	zee-engel	Squatina squatina	steenbreekvaren	Asplenium trichomanes
dikkopje	Pomatoschistus minutus	zeepaardje	Hippocampus ramulosus	stengellose sleutelbloem	Primula vulgaris
dikrugtung	Microchirus variegatus	zeestekelbaars	Spinachia spinachia	stengelomvattend havikskruid	Hieracium amplexicaule
driedradige meun	Gaidropsurus vulgaris	zuignapvis	Diplecogaster bimaculata	stijf hardgras	Calatagium rigidum
dwergbok	Trisopterus minutus	zwaardvis	Xiphias gladius	tongvaren	Asplenium scolopendrium
dwergbot	Phrynorhombus norvegicus	zwarte grondel	Gobius niger	valkruid	Arnica montana
engelse poot	Aspitrigla cuculus	zwarte haai	Dalatias licha	veenmosorchis	Hammarbya paludosa
evervis	Capros aper	zwarte vis	Centrolophus niger	veidgentiaan	Gentiana campestris
franse tong	Sciaenops ocellatus	zwartooglipvis	Symphodus melops	veldsalie	Salvia pratensis
gaffelmakreel	Trachinotus ovatus	Vaaitplanten		veeskleurige orchis	Dactylorhiza incarnata
gehoornede slimgvis	Parablennius gattorugine	aangebrande orchis	Neotinea ustulata	vliegenorchis	Ophrys insectifera
gemarmerde sidderrog	Torpedo marmorata	apjesorchis	Orchis simia	vogelinstje	Neottia nidus-avis
gestreepte bokvis	Sarpa salpa	beenbreek	Narthecium ossifragum	voorjaarsadonis	Adonis vernalis
gestreepte lipvis	Labrus bimaculatus	bergklokje	Campanula rhomboidalis	wantsenorchis	Anacamptis coriophora
gestreepte poot	Trigloporus lastoviza	bergklokje	Platanthera montana	waterdriehal	Menyanthes trifoliata
gevekte gladde haai	Mustelus asterias	bergnachtorchis		weideklokje	Campanula patula

gevekte griet	<i>Zeugopterus punctatus</i>	bijenorchis	<i>Ophrys apifera</i>	welriekende nachtorchis	<i>Platanthera bifolia</i>
gevekte lipvis	<i>Labrus bergylla</i>	blaasvaren	<i>Cystopteris fragilis</i>	wilde gagele	<i>Myrica gale</i>
gevekte pitvis	<i>Callionymus maculatus</i>	blauwe zeedistel	<i>Eryngium maritimum</i>	wilde herfsttijloos	<i>Cotichicum autumnale</i>
glasgrondel	<i>Aphia minuta</i>	bleek bosvogeltje	<i>Cephalanthera damasonium</i>	wilde kievitsbloem	<i>Fritillaria meleagris</i>
galfrog	<i>Raja undulata</i>	bokkenorchis	<i>Himantoglossum hircinum</i>	wilde marjolein	<i>Origanum vulgare</i>
goudharder	<i>Liza aurata</i>	bosorchis	<i>Dactylorhiza maculata fuchsii</i>	wit bosvogeltje	<i>Cephalanthera longifolia</i>
groene zeedonderpad	<i>Taurulus bubalis</i>	brede orchis	<i>Dactylorhiza majalis majalis</i>	witte muggenorchis	<i>Pseudorchis abida</i>
groenlandse haai	<i>Somniosus microcephalus</i>	bruinrode wespenorchis	<i>Epipactis atrorubens</i>	zinkvioletje	<i>Viola lutea calamitaria</i>
grote koomaarsvis	<i>Atherina presbyter</i>	dasoek	<i>Allium ursinum</i>	zomersdonis	<i>Adonis aestivalis</i>
grote zeenaald	<i>Syngnathus acus</i>	dennenorchis	<i>Goodyera repens</i>	zomerlielolje	<i>Leucoum aestivum</i>
hamasmannelje	<i>Agonus cataphractus</i>	duitse gentiaan	<i>Gentianella germanica</i>	zwartsteel	<i>Asplenium adiantum-nigrum</i>
hondshaai	<i>Scyliorhinus canicula</i>	fransgentiaan	<i>Gentianella ciliata</i>		
ijlandse bandvis	<i>Lumpenus lampretaeformis</i>	geelgroene wespenorchis	<i>Epipactis muelleri</i>	<i>Kevers</i>	
kafhaai	<i>Scyliorhinus stellaris</i>	gele heimbloem	<i>Pseudofumaria lutea</i>	wiegend hert	<i>Lucanus cervus</i>
klapmuts	<i>Cystophora cristata</i>	gevekte orchis	<i>Dactylorhiza maculata maculata</i>	<i>Kreeftachtigen</i>	
kleine pieteman	<i>Echlichthys vipera</i>	groene nachtorchis	<i>Dactylorhiza viridis</i>	riverkreeft	<i>Astacus astacus</i>
kleine roodbaars	<i>Sebastes viviparus</i>	groensteel	<i>Asplenium viride</i>		
kleine slakdof	<i>Liparis montagui</i>	grote keverorchis	<i>Neotia ovata</i>		

Tabel 3: Soorten bijlage IV HR/bijlage 1 AMvB

Bijlage 1 AMvB					
Zoogdieren					
das	<i>Meles meles</i>	bechstein's vleermuis	<i>Myotis bechsteinii</i>	geelbukvuurpad	<i>Bombina variegata</i>
boomarter	<i>Martes martes</i>	bever	<i>Castor fiber</i>	gladde slang	<i>Coronella austriacus</i>
sikelmuis	<i>Elimys quercinus</i>	bosvleermuis	<i>Nyctalus leisleri</i>	hekkikker	<i>Rana arvalis</i>
gewone zeehond	<i>Phoca vitulina</i>	brand's vleermuis	<i>Myotis brandii</i>	kamsalamander	<i>Triturus cristatus</i>
veldspitsmuis	<i>Crocidura leucodon</i>	bruinvis	<i>Phocoena phocoena</i>	kemp's zeeschildpad	<i>Lepidochelys kempi</i>
waterspitsmuis	<i>Neomys fodiens</i>	buulrug	<i>Megaptera novaeangliae</i>	knoflookpad	<i>Pelobates fuscus</i>
		bulskop (hike)	<i>Hydroodon ampullatus</i>	lederschildpad	<i>Dermochelys coriacea</i>
		dwergpotvis	<i>Kogia breviceps</i>	marhagedis	<i>Podarcs muralis</i>
		dwergvinvis	<i>Balaenoptera acutorostrata</i>	poelkikker	<i>Rana lessonae</i>
		euraziatische lynx	<i>Lynx lynx</i>	rugstreppad	<i>Bufo calamita</i>
		fransjaart	<i>Myotis nattereri</i>	woedmeesterpad	<i>Alytes obstetricans</i>
		gestreepte dolfin	<i>Stenella coeruleoalba</i>	zandhagedis	<i>Lacerta agilis</i>
		gewone dolfin	<i>Delphinus delphis</i>		
		gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Dagvlinders	
		gewone grootoorvleermuis	<i>Mesoplodon bidens</i>	apolovinder	<i>Parnassius apollo</i>
		gewone spitsdolfijn	<i>Balaenoptera physalus</i>	boszandog	<i>Lopinga achine</i>
		gewone vinvis	<i>Globicephala melas</i>	donker pimpemelblauwtje	<i>Maculinea nausithous</i>
		griend	<i>Grampus griseus</i>	grote vuurvinder	<i>Lycena dispar</i>
		grijze dolfin	<i>Plecotus austriacus</i>	pimpemelblauwtje	<i>Maculinea lelejus</i>
		grijze grootoorvleermuis	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	tijmblauwtje	<i>Maculinea arion</i>
		grote hoefjermuis	<i>Nyctalus lasiopterus</i>	zilverstreephoobeestje	<i>Coenonympha hero</i>
		grote rosse vleermuis	<i>Cricetus cricetus</i>		
		hamster	<i>Muscardinus aevalanarius</i>	Libellen	
		hazelmuis	<i>Myotis emarginatus</i>	bronslibel	<i>Oxygastra curtisii</i>
		ingekorven vleermuis	<i>Pipistrellus pygmaeus</i>	geffellibel	<i>Ophiogomphus cecilia</i>
		kleine dwergvleermuis	<i>Rhinolophus hipposideros</i>	gevekte witsnuitlibel	<i>Leucornithia pectoralis</i>
		kleine hoefjermuis	<i>Pseudonaja crassidens</i>	groene glazenmaker	<i>Aeshna viridis</i>
		kleine zwaardwalvis	<i>Eptesicus serotinus</i>	noordse winterjuffer	<i>Sympetma paedisca</i>
		laafvlieger	<i>Myotis dasycneme</i>	postelijke witsnuitlibel	<i>Leucornithia albifrons</i>
		meervleermuis	<i>Barbastella barbastellus</i>	riverombout	<i>Stylurus flavipes</i>
		mopsvleermuis	<i>Monodon monoceros</i>	sterlijke witsnuitlibel	<i>Leucornithia caudalis</i>
		narwal	<i>Balaenoptera borealis</i>		
		noordse vinvis	<i>Eptesicus nilsoni</i> ssp. <i>nilsoni</i>	Vissen	
		noordse vleermuis	<i>Mizotus oeconomus</i>	houing	<i>Conegonus oxyrhynchus</i>
		noordse woelmuis	<i>Orchis orca</i>	steur	<i>Acipenser sturio</i>
		orca	<i>Lutra lutra</i>		
		otter	<i>Physeter catodon</i>	Vaaplanten	
		potvis	<i>Nyctalus noctula</i>	drijvende waterweegbree	<i>Luronium natans</i>
		rosse vleermuis	<i>Pipistrellus nathusii</i>	groenkolorchis	<i>Liparis loeselii</i>
		ruige dwergvleermuis	<i>Tursiops truncatus</i>	krupend moeraschem	<i>Apium repens</i>
		tumelaar	<i>Vespertilio murinus</i>	zomerschroeforchis	<i>Spiranthes aestivalis</i>
		tweekleurige vleermuis	<i>Myotis myotis</i>		
		vale vleermuis	<i>Myotis daubentonii</i>	<i>Kevers</i>	
		watervleermuis	<i>Felis silvestris</i>	brede geelrandwaterroofkever	<i>Dytiscus latissimus</i>
		wilde kat	<i>Lagenorhynchus acutus</i>	gestreepte waterroofkever	<i>Graphoderus bilineatus</i>
		witflankdolfijn	<i>Lagenorhynchus albobrostris</i>	heldenbok	<i>Cerambyx cado</i>
		witsnuitdolfijn		juchtheerkever	<i>Osmoderma eremita</i>
		Reptielen en amfibien		Weekdieren	
		boomkikker	<i>Hyla arborea</i>	bataafse stroommosset	<i>Unio crassus</i>
		dikkopschildpad	<i>Caretta caretta</i>	platte schijfforen	<i>Anisus vorticulus</i>
Bijlage IV HR					
Zoogdieren					
baardvleermuis	<i>Myotis mystacinus</i>				

BIJLAGE 3 INLEIDING IN DE NATUURBESCHERMINGSWET 1998

De volgende gebieden worden aangewezen en beschermd op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw):

- Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden)
- Beschermd Natuurmonumenten
- Wetlands

Om schade aan de natuurwaarden waarvoor Natura 2000-gebieden zijn aangewezen, te voorkomen, mogen activiteiten die de kwaliteit van de gebieden kunnen verslechteren of die een verstoring effect kunnen hebben op de soorten, niet plaatsvinden zonder vergunning. Om die reden dient voor ingrepen in of nabij Natura 2000-gebieden door middel van een *oriëntatietoets* vastgesteld te worden of er een vergunningplicht bestaat en zo ja, welke toetsing moet worden uitgevoerd. De hoofdvraag van de *oriëntatietoets* is of er een kans op een significant negatief effect bestaat. Een effect is significant als de instandhoudingsdoelen van een Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast. Op deze vraag zijn drie antwoorden mogelijk:

1. Er is zeker geen negatief effect. Dit betekent dat er geen vergunning op grond van de Nbw nodig is.
2. Er is wel een mogelijk negatief effect, maar dit is zeker geen significant negatief effect. Dit betekent dat vergunningverlening aan de orde is. Omdat het effect zeker niet significant is, volstaat daarvoor de zogenoemde *verslechterings- en verstoringstoets*.
3. Er is een kans op een significant negatief effect. Dit betekent dat vergunningverlening aan de orde is. Omdat er een kans op een significant negatief effect bestaat, is een *passende beoordeling* vereist.

Vergunningaanvraag via verslechterings- en verstoringstoets

Bij deze toets wordt nagegaan of een ingreep een kans met zich meebrengt op verslechtering van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten, dan wel dat deze een verstoring effect hebben op soorten. Bij de aanvraag brengt de initiatiefnemer gedetailleerd in kaart wat de effecten kunnen zijn van de activiteit op de natuurwaarde in het gebied en welke verzachtende maatregelen hij van plan is te nemen. Het bevoegd gezag geeft een vergunning af als de verslechtering of verstoring in het licht van de instandhoudingsdoelen aanvaardbaar is.

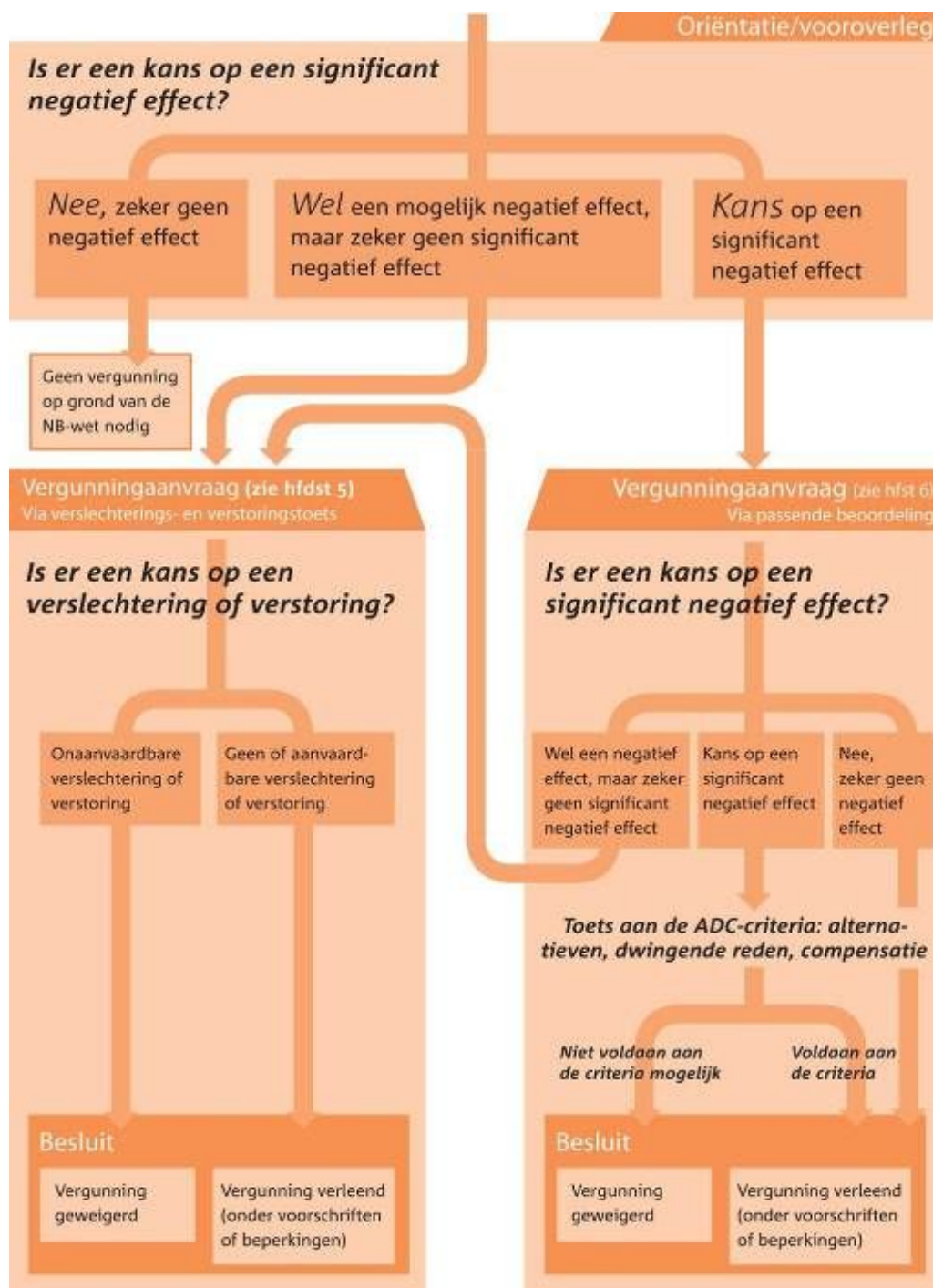
Vergunningaanvraag via passende beoordeling

Een passende beoordeling vindt plaats als er mogelijk significante effecten optreden door de ingreep of activiteit. Die aanvraag is ook nodig als het project misschien zelf niet, maar wel in combinatie met andere projecten, handelingen of plannen een negatief effect heeft op het gebied (zogenoemde cumulatieve effecten).

Een effect is significant als de instandhoudingsdoelen van een Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast. Deze instandhoudingsdoelen zijn terug te vinden in de aanwijzingsbesluiten. Het bevoegd gezag zal alleen een vergunning verlenen als met zekerheid vast is komen staan dat er geen aantasting van de natuurlijke kenmerken van het gebied zal optreden. De initiatiefnemer zal dus zelf moeten bewijzen dat de voorgenomen activiteit geen nadelige gevolgen zal hebben. In uitzonderlijke gevallen kan er bij het optreden van een aantasting toch een vergunning worden verleend. Het gaat dan om activiteiten die wegens dwingende redenen van groot openbaar belang moeten doorgaan en waarvoor geen alternatieven zijn. Compenserende maatregelen zijn dan verplicht.

BIJLAGE 4 TOETSINGSSCHEMA NATUURBESCHERMINGSWET 1998

bron: Algemene handreiking Natuurbeschermingswet 1998, Ministerie van LNV, 2005

BIJLAGE 5 INSTANDHOUDINGSDOELEN NATURA 2000-GEBIED

Habitattypen:

- H7210 Behoud van oppervlakte en kwaliteit van Kalkhoudende moerassen met Galigaan en soorten van het Knopbies-verbond (afgekort Galigaanmoerassen).
- H9120 Behoud van oppervlakte en verbetering van de kwaliteit van Atlantische zuurminnende Beukenbossen met Hulst en soms ook Taxus in de ondergroei (afgekort Beuken- eikenbossen met Hulst).
- H9190 Behoud van de oppervlakte en verbetering van de kwaliteit van Oude zuurminnende eikenbossen op zandvlakten met Zomereik (afgekort Oude eikenbossen).
- H91E0 Behoud van oppervlakte en verbetering van de kwaliteit van Vochtige alluviale bossen, beekbegeleidende bossen; subtype C (afgekort Vochtige alluviale bossen).

Habitatsoorten:

- H1016 Behoud van omvang en kwaliteit van het leefgebied van de Zeggekorfslak.
- H1083 Uitbreiding van de omvang en verbetering van de kwaliteit van het leefgebied van het Vliegend hert.

BIJLAGE 6 HABITATTYPEN KAART

